

Spis treści

Wstęp	11
Rozdział I. Zasadnicze pojęcia teoretyczno-poznawcze	33
1.1. Świadomość: społeczna – narodowa – regionalna	33
1.2. Tożsamość jednostki i grupy	35
1.3. Świadomość narodowa	38
1.4. Postawy i ich kategorie	41
1.5. Więź społeczna	45
1.6. Integracja i dezintegracja	47
1.7. Uwagi końcowe	50
Rozdział II. Charakterystyka geograficzna i historyczna Opolszczyzny	59
2.1. Terytorium – granice geograficzne i administracyjne	59
2.2. Uwarunkowania historyczne Śląska Opolskiego	60
2.3. Przesłanki historyczne polskiej racji stanu	67
2.4. Powstania śląskie i ich następstwa	73
2.5. Historyczne złoża polskiej kultury ludowej na Opolszczyźnie	74
2.6. Kroniki parafialne	88
2.7. Uroczystości odpustowe na Górze św. Anny	92
2.8. Sytuacja Polaków na Opolszczyźnie po III powstaniu śląskim	94
Rozdział III. Opolszczyzna po II wojnie światowej	99
3.1. Decyzje jałtańskie i ich następstwa	99
3.2. Sytuacja pofrontowa	103
3.3. Napływ ludności polskiej z kresów wschodnich i innych dzielnic Polski	105
3.4. Weryfikacja i deklaracje narodowościowe mieszkańców Opolszczyzny oraz wysiedlanie	111
3.5. Rola Kościoła Katolickiego na Opolszczyźnie w integracji jej mieszkańców w latach 1945–1970	116
3.6. Polska tradycja kulturowa wsi opolskiej i jej funkcjonowanie w latach 1945–1956	118

3.7. Sytuacja społeczno-ekonomiczna na Opolszczyźnie w pierwszych latach po wyzwoleniu	121
3.8. Kolejna fala wyjazdów do RFN (ucieczki) – jej przyczyny w świetle badań własnych	124
3.9. Stopniowa normalizacja życia wsi opolskiej w latach siedemdziesiątych – małżeństwa mieszane, życie sąsiedzkie	130
Rozdział IV. Współczesna kultura ludowa wsi opolskiej.	
Kultura jako płaszczyzna integracji i podkreślenie tożsamości	135
4.1. Tradycje kulturowe wsi opolskiej i ich funkcjonowanie w świetle badań	139
4.2. Zwyczaje i obrzędy rodzinne	145
4.3. Zwyczaje związane ze śmiercią	152
4.4. Zwyczaje i obrzędy doroczne	154
4.5. Zwyczaje związane z Bożym Narodzeniem i Nowym Rokiem	155
4.6. Tradycje i zwyczaje związane z Niedzielą Palmową i Wielkim Tygodniem	159
4.7. Praca i tradycje kulturowe z nią związane	163
Rozdział V. Wieś opolska a procesy demokratyzacji po 1989 r.	
5.1. Procesy demokratyzacji w Polsce po 1989 r. a postawa mieszkańców wsi opolskiej	173
5.2. Odrzucenie wniosku i jego następstwa	177
5.3. Wybory uzupełniające do Senatu w 1990 r.	179
5.4. Rejestracja Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Mniejszości Niemieckiej na Śląsku Opolskim	181
5.5. Działalność Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Mniejszości Niemieckiej na Opolszczyźnie w latach 1990–1994	183
5.6. Realizacja zobowiązań rządu polskiego	190
5.7. Źródła zagrożeń współżycia mieszkańców Opolszczyzny	191
5.8. Ocena działalności Towarzystwa	194
Rozdział VI. Współczesne oblicze wsi Opolskiej	
6.1. Nowe zjawiska w oświacie i kulturze	205
6.2. Rola szkoły	207
6.3. Obraz szkolnictwa na Opolszczyźnie	207
6.4. Nauczanie języka niemieckiego	210
6.5. Szkolnictwo średnie i zawodowe	211
6.6. Życie kulturalne wsi opolskiej a Kościół Katolicki	212
6.7. Funkcjonowanie bibliotek na wsi opolskiej	213
6.8. Życie kulturalne na wsi opolskiej	217
6.9. Autoidentyfikacja rodzimych mieszkańców wsi	223
6.10. Możliwości znalezienia modus vivendi	226
Zakończenie	231

Aneksy	239
Bibliografia	261
Spis tabel, rysunków i map	269
Summary	271